

RBS en de Nederlandse overheid

Een onderzoeksrapport voor de Nicolaas G.
Pierson Foundation



profundo
O N D E R Z O E K & A D V I E S

RBS en de Nederlandse overheid

Een onderzoeksrapport voor de Nicolaas G.
Pierson Foundation

Anniek Herder
Michel Riemersma
Joeri de Wilde

18 juni 2014



profundo
ONDERZOEK & ADVIES

Naritaweg 10
1043 BX Amsterdam
Tel: 020-8208320
E-mail: profundo@profundo.nl
Website: www.profundo.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Hoofdstuk 1 RBS	2
1.1 Profiel RBS	2
1.2 Diensten RBS aan overheid	3
Hoofdstuk 2 Investeringsbeleid RBS	5
2.1 Banken en MVO	5
2.2 Methode Eerlijke Bankwijzer	5
2.3 Beleid RBS	6
2.4 Beoordeling	7
2.4.1 Algemeen	8
2.4.2 Transparantie en verantwoording.....	9
2.5 Mens, dier en natuur	9
2.5.1 Klimaatverandering	9
2.5.2 Natuur.....	10
2.5.3 Dierenwelzijn	10
Conclusies	11
Bijlage 1 Bronverwijzingen	12

Inleiding

De Nederlandse overheid zou moeten bankieren bij een bank die haar maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus neemt, zowel in haar bedrijfsvoering als in haar investeringsbeslissingen. Daarom is in opdracht van de Nicolaas G. Pierson Foundation (NGPF) onderzocht welke diensten de huisbankier van de Tweede Kamer, Royal Bank of Scotland (RBS) levert aan de overheid en of er op die manier geld van de Nederlandse overheid geïnvesteerd wordt in bedrijven. Vervolgens is onderzocht of RBS maatschappelijk verantwoord ondernemen heeft geïntegreerd in het investeringsbeleid. Profundo maakte een beoordeling van dit beleid volgens de methode van de Eerlijke Bankwijzer.

De Eerlijke Bankwijzer, een project van Amnesty International, Dierenbescherming, FNV, Milieudefensie, Oxfam Novib en PAX, is in januari 2009 gelanceerd. Het doel van de Eerlijke Bankwijzer is het verduurzamen van het financierings- en beleggingsbeleid van Nederlandse bankgroepen door dit te vergelijken en daarmee consumenten te informeren en mobiliseren. Op de website www.eerlijkebankwijzer.nl wordt inzage gegeven in het investeringsbeleid van deze bankgroepen ten aanzien van een aantal maatschappelijke thema's (o.a. mensenrechten, dierenwelzijn, milieu) en gevoelige sectoren (o.a. landbouw, mijnbouw). De vraag die daarbij centraal staat is of een financiële instelling verwachtingen heeft van de bedrijven waarin het investeert, dit heeft vastgelegd in publieke beleidsstukken en of dat overeenkomt met internationale standaarden en initiatieven over duurzaamheid en MVO. De inhoud van de website is gebaseerd op de door Profundo ontwikkelde methodologie en is beschreven in het rapport "Eerlijke Bankwijzer", welke bij elke update geactualiseerd wordt.

RBS is echter niet in deze vergelijking opgenomenⁱ en zal daarom voor de NGPF apart beoordeeld worden. Door de Eerlijke Bankwijzer te gebruiken kan RBS vergeleken worden met andere banken die reeds beoordeeld zijn.

In Hoofdstuk 1 wordt een overzicht gegeven van de diensten die RBS aan de overheid verleent. Hoofdstuk 2 behandelt het investeringsbeleid van RBS en de mate waarin het rekening houdt met maatschappelijk verantwoord ondernemen.

ⁱ Negen bankgroepen zijn geselecteerd door de Eerlijke Bankwijzer op basis van hun marktaandeel op de Nederlandse markt voor betaal- en spaarrekeningen. Triodos Bank is als tiende bankgroep geselecteerd omdat de bank een specifieke plek inneemt op de Nederlandse bankenmarkt.

Hoofdstuk 1 RBS

1.1 Profiel RBS

De RBS Groep (RBS) is een financiële instelling gericht op bankieren en het verlenen van financiële diensten. De groep is gevestigd in het Verenigd Koninkrijk (hoofdkantoor in Edinburgh, Schotland) en is verder actief in Europa, het Midden-Oosten, Noord- en Zuid-Amerika en Azië. RBS heeft wereldwijd meer dan 30 miljoen klanten. De groep levert diensten aan particuliere klanten, commerciële (grote) bedrijven en institutionele klanten via de twee voornaamste dochterbedrijven, The Royal Bank of Scotland en NatWest (National Westminster), alsmede via een aantal andere bekende merken binnen de groep, zoals Citizens, Charter One, Ulster Bank, Coutts, Direct Line en Churchill.¹

In het Verenigd Koninkrijk is de RBS Groep voornamelijk actief met de banken The Royal Bank of Scotland, National Westminster Bank, Coutts & Co en Ulster Bank. Wholesale activiteiten worden uitgevoerd onder de namen The Royal Bank of Scotland en National Westminster Bank. Retail activiteiten worden uitgevoerd door de Retail divisie en Ulster Bank in Noord-Ierland. Ulster Bank verzorgt ook de bankactiviteiten in de rest van Ierland.

Vermogensbeheeractiviteiten worden voornamelijk uitgevoerd door Coutts & Co, Adam & Company Investment Management, RBS Asset Management en The Royal Bank of Scotland. Verzekeringsactiviteiten worden aangeboden door UK Insurance. In de Verenigde Staten is de RBS groep onder andere vertegenwoordigd onder de merken RBSG en Citizens.²

In november 2008 kwam RBS als gevolg van de financiële crisis in grote financiële moeilijkheden. Noodgedwongen moest de overheid van het Verenigd Koninkrijk een meerderheidsbelang in de bank nemen om de bank voor een faillissement te behoeden. Dit gebeurde vlak nadat RBS een deel van de Nederlandse ABN Amro Groep had overgenomen. De overheid van het Verenigd Koninkrijk creëerde UK Financial Investments om de investeringen van de overheid in de verschillende financiële instellingen, waaronder die in RBS, te beheren. Via UK Financial Investments heeft de overheid op dit moment 80% van de RBS Groep in handen.³

In januari 2012 kondigde de RBS Groep, vanwege een veranderde markt en regelgeving, een reorganisatie in de wholesale banking activiteiten aan. Een aantal activiteiten, zoals effectenhandel en het adviseren bij fusies en overnames, zullen worden afgestoten. Andere activiteiten zullen worden ingekrompen.⁴

Eind 2012 had de RBS Groep 137.200 medewerkers (op basis van FTE's).⁵ Het balanstotaal van de groep bedroeg £ 1.321 miljard (€ 1.614 miljard), waarvan £ 521,3 miljard (€ 637.0 miljard) afkomstig was van geld dat door klanten (particulieren en bedrijven) aan de bank is toevertrouwd.⁶ Daarnaast beheerde RBS voor derden - via beleggingsfondsen en mandaten van particulieren en institutionele beleggers - een totaal vermogen van £ 34.9 miljard (€ 42.6 miljard).⁷ Het balanstotaal werd geïnvesteerd in:⁸

- Hypotheek- en andere leningen aan klanten (38%)
- Beleggingen in aandelen, obligaties en derivaten (50%)
- Leningen aan andere banken (5%)
- Overig (7%)

1.2 Diensten RBS aan overheid

Door de overname van een deel van de Nederlandse ABN Amro Groep, kreeg de RBS Groep in 2008 ook een belangrijke positie op de Nederlandse grootzakelijke bankmarkt. Een van RBS's belangrijkste klanten in Nederland is de rijksoverheid, waarvoor de RBS Groep een deel van het betalingsverkeer verzorgt. Het betalingsverkeer van de rijksoverheid is verdeeld over meerdere percelen en wordt door verschillende banken uitgevoerd.⁹ Tabel 1 toont de verschillende percelen, de bank verantwoordelijk voor het betreffende perceel en de aflooptdatum van de gesloten overeenkomst met de bank.

Tabel 1 Dienstverleners betalingsverkeer rijksoverheid

Beschrijving perceel	Huidige dienstverlener	Afloop overeenkomst
Het uitgaande en mondiale betalingsverkeer	RBS	1 mei 2016
Het inkomende binnenlandse betalingsverkeer	RBS	1 mei 2016
Het betalingsverkeer van de Belastingdienst	ING	1 mei 2018
Het buitenlandse betalingsverkeer van het ministerie van Buitenlandse Zaken	RBS	1 mei 2015 met nog 2 maal een verlenging van 2 jaar mogelijk
De credit cards van het Rijk	ING	1 januari 2015

Bron: Agentschap van de Generale Thesauri – Ministerie van Financiën, "Betalingsverkeer Rijk", *website Agentschap van de Generale Thesauri (www.dsta.nl/Onderwerpen/Betalingsverkeer_Rijk)*, bezocht in mei 2014.

Zoals in de tabel is te zien, is ING verantwoordelijk voor het betalingsverkeer van de Belastingdienst en voor de credit cards van het Rijk. Door middel van een openbare Europese aanbesteding vanuit het Agentschap van de Generale Thesauri is het overige betalingsverkeer van het Rijk gegund aan de Royal Bank of Scotland (RBS) op basis van de economisch meest voordelige inschrijving. In het aanbestedingsdocument, dat is gepubliceerd op 31 juli 2008, zijn de processtappen en de criteria beschreven waarop de verschillende inschrijvingen uiteindelijk zijn beoordeeld. Uit deze beoordeling heeft het Rijk, op basis van de vooraf gestelde criteria, besloten dat RBS de beste aanbieding heeft gedaan. De beoordeling is gebaseerd op kwaliteit, tariefstelling en presentatie van de offerte. Volgens toenmalig minister Wouter Bos hebben MVO-criteria bij de aanbesteding geen rol gespeeld.¹⁰ De opdracht is in november 2008 gegund aan RBS. De uiteindelijke ondertekening van het contract heeft plaatsgevonden op 20 februari 2009.¹¹

Het betalingsverkeer wordt beheerd door het Agentschap van de Generale Thesauri en bestaat uit de settlement transacties van de staatsschuld en uit de betalingen van instellingen in het kader van het zogenaamde schatkistbankieren.¹² Schatkistbankieren houdt in dat instellingen hun publieke gelden aanhouden bij het ministerie van Financiën. Publiek geld verlaat de schatkist dan niet eerder dan noodzakelijk is voor de uitvoering van die publieke taak. Sociale fondsen, agentschappen en ministeries zijn verplicht om aan schatkistbankieren deel te nemen.¹³

Als zogenaamde huisbankier van de rijksoverheid zal RBS als enige bank betrokken zijn bij al het girale en chartale betalingsverkeer van alle ministeries (behalve de Belastingdienst en de credit cards van het Rijk) en jaarlijks ongeveer 66 miljoen transacties afwikkelen.¹⁴

Ongeveer 570.000 (1% van de totale transacties) van deze transacties hebben betrekking op het internationale betalingsverkeer.¹⁵

Contracten als deze (op het gebied van het regelen van betalingsverkeer) zijn interessant voor RBS omdat ze zorgen voor een constante inkomensstroom. Uitgaande van 66 miljoen transacties per jaar en van een tarief tussen de 2,6 en 3,0 eurocent per transactie verdient RBS jaarlijks € 1,7 tot 2,0 miljoen aan de transacties.¹⁶ Verder is het aannemelijk dat er een regeling in het contract is opgenomen over de rentekosten die de Nederlandse overheid betaalt in het geval van leningen van RBS aan de overheid.

Aangezien het geld gemoeid met het betalingsverkeer nooit voor lange tijd in het bezit is van RBS, heeft RBS ook niet de mogelijkheid dit geld te investeren in bedrijven die internationale standaarden voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid schenden. Echter, RBS verdient door de aanstelling als huisbankier van de rijksoverheid wel geld door middel van de tarieven op de transacties. Ook verdient RBS geld aan eventuele leningen aan de Nederlandse overheid. De rijksoverheid kan door middel van de keuze van de huisbankier dus bepalen welke bank er geld verdient aan het betalingsverkeer van de Nederlandse overheid, en criteria als duurzaamheid en MVO zouden dus in ogenschouw genomen dienen te worden bij de keuze van de huisbankier.

Hoofdstuk 2 Investeringsbeleid RBS

2.1 Banken en MVO

RBS is een bedrijf waarvan de maatschappij, net als van andere bedrijven, verwacht dat het maatschappelijk verantwoord onderneemt. Dit wordt door het Nederlandse [MVO Platform](#) gedefinieerd als “een resultaatgericht proces waarbij een bedrijf in haar gehele bedrijfsvoering en in de keten verantwoordelijkheid neemt voor de effecten die zij bewerkstelligt op sociaal, ecologisch en economisch gebied en daarover op transparante wijze verantwoording aflegt aan belanghebbenden.”¹⁷ Van bedrijven mag verwacht worden dat ze naast wet- en regelgeving, alle breed gedragen internationale verdragen, standaarden en initiatieven naleven die duurzaamheidsproblemen onderkennen en daarvoor oplossingen bieden. Dit geldt voor de bedrijfsvoering van hun eigen onderneming en hun dochterondernemingen, maar ook voor hun toeleveranciers.

Bij bankgroepen zou het streven naar maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) in de eerste plaats betrekking moeten hebben op hun kernactiviteit: het ter beschikking stellen van kapitaal. Bankgroepen als RBS bieden aan hun klanten een breed scala van financiële diensten aan, waarmee zij het voor bedrijven, overheden en particulieren mogelijk maken om kapitaal te verwerven voor allerlei activiteiten. Waaronder activiteiten die leiden tot het schenden van mensenrechten en milieuvervuiling of die juist bijdragen aan het uitbannen van ondervoeding en het versterken van ecosystemen.

In het project Eerlijke Bankwijzer wordt daarom onderzocht in welke mate bankgroepen door middel van hun financiële diensten bijdragen aan activiteiten die een sociaal rechtvaardige en duurzame wereld dichterbij brengen. Bankgroepen zouden ook van de bedrijven waar ze kapitaal aan beschikbaar stellen moeten verwachten dat zij en hun toeleveranciers breed gedragen internationale standaarden en initiatieven naleven.¹⁸ Net als de Eerlijke Bankwijzer stelt ook de Tweede Kamer dat “financiële instellingen (...) als kapitaalverstrekkers een vaak onmisbare schakel vormen in internationale handels- en productieketens” en dat “transparantie over investeringskeuzes in de financiële sector de consument beter in staat stelt om duurzame betalingsbeslissingen te nemen.”¹⁹

In dit rapport wordt onderzocht of de huisbankier van de Tweede Kamer, RBS, ook verwachtingen heeft van de bedrijven waarin het investeert, dit heeft vastgelegd in publieke beleidsstukken en of dat overeenkomt met internationale standaarden en initiatieven over duurzaamheid en MVO. De methode van de Eerlijke Bankwijzer is gebruikt om deze beleidsdocumenten te beoordelen.

2.2 Methode Eerlijke Bankwijzer

De Eerlijke Bankwijzer heeft tien thema's en negen gevoelige sectoren (waar veel duurzaamheidsproblemen spelen) geselecteerd:

- Klimaatverandering
- Mensenrechten
- Arbeidsrechten
- Wapens
- Gezondheid
- Natuur
- Dierenwelzijn
- Belastingen en corruptie
- Transparantie en verantwoording
- Bonussen
- Landbouw
- Dammen
- Visserij
- Bosbouw
- Mijnbouw
- Olie en gas
- Maakindustrie
- Banken
- Woningbouw en vastgoed

Voor elk van deze thema's en sectoren zijn beoordelingselementen geformuleerd op basis van internationale standaarden, richtlijnen en initiatieven. Het zijn uitgangspunten die door bankgroepen kunnen worden toegepast op nieuwe en bestaande investeringen en financiële diensten, bijvoorbeeld in de voorwaarden van nieuwe leningen, als selectiecriteria voor beleggingen of als richtlijn bij engagementactiviteiten met bedrijven waarin de bank reeds heeft geïnvesteerd. De Eerlijke Bankwijzer beoordeelt bij de vergelijking van het bankbeleid niet de manier waarop de bank besluiten neemt ten aanzien van haar investeringen en financiële diensten, maar de principes die daaraan ten grondslag liggen.

De score wordt bepaald door het aantal elementen dat is opgenomen in het beleid voor een bepaald thema of een bepaalde sector te delen door het totaal aantal elementen dat daarvoor is geformuleerd, vermenigvuldigd met 10 en afgerond tot een heel getal. In de visie van de Eerlijke Bankwijzer moet elke bankgroep een goed beleid ontwikkelen ten aanzien van alle tien thema's en negen sectoren, voor zover de bank in die sectoren actief is. Er worden dus geen totaalscores gegeven. Meer informatie over het project, de methode en het [onderzoeksrapport](#) met de resultaten van de beoordeling van tien bankgroepen vindt u op de website van de [Eerlijke Bankwijzer](#).

Profundo heeft op de website van RBS naar relevante documenten gezocht (de tweede en laatste controle van de stukken was op 18 april) en deze beoordeeld volgens de methode van de 14^e update van de Eerlijke Bankwijzer, gepubliceerd op 22 april 2014. Normaal gesproken omvat de methode van de Eerlijke Bankwijzer de mogelijkheid voor de bank om te reageren op de resultaten. Dat is in dit geval niet gedaan zodat niet gegarandeerd kan worden dat alle relevante publicaties in de beoordeling zijn betrokken.

2.3 Beleid RBS

RBS heeft een aparte pagina over duurzaamheid op haar website. Hier vinden we de meeste informatie over het investeringsbeleid dat wordt gepresenteerd als groepsbeleid. Onder de kop *Onze aanpak* wordt uitgelegd hoe RBS werkt aan duurzaamheid en onder de kop *Beleid* wordt een overzicht gegeven van de geldende beleidsstukken. Hier legt RBS onder uit hoe het met behulp van het *Environmental, Social and Ethical (ESE) Framework* besluiten neemt als verantwoord, internationaal opererend bedrijf. Het interne beleidsstuk ESE Risk Policy beschrijft of en in hoeverre RBS wil investeren in bedrijven die in sectoren met hoge risico's opereren. RBS vereist een review van "a company's commitment, capacity and track record in managing environmental, social and ethical risks".²⁰ Aanvullend hierop heeft RBS voor een aantal sectoren ESE Appetite Statements geschreven én gepubliceerd:

- [Oil and Gas ESE Appetite Statement](#)
- [Mining and metals ESE Appetite Statement](#)
- [Forestry ESE Appetite Statement](#)
- [Group Defence Sector Statement](#)
- [Power Generation ESE Appetite Statement.](#)

In de [Environment Statement](#) vonden we met name informatie over de bedrijfsvoering van RBS. Hieruit wordt onder andere duidelijk dat RBS het UN Global Compact onderschrijft en dit ook in haar invloedssfeer naleeft. RBS onderschrijft ook de Equator Principles en past deze toe op projectfinanciering van bedrijven. In RBS' [Statement on Human Rights](#) staat dat RBS mensenrechten respecteert en naleeft "in all areas of our operations and within our sphere of influence, as expressed in the Universal Declaration of Human Rights and the United Nations Global Compact."²¹ RBS maakt ook duidelijk dat het corruptie en witwaspraktijken niet tolereert in haar bedrijfsvoering in de [Anti Bribery and Corruption Statement](#) en de [Anti-Money Laundering Statement](#).

RBS publiceert naast haar financiële jaarverslag een duurzaamheidsverslag en een apart verslag over investeringen in de energiesector (energieopwekking en olie- & gasmaatschappijen). De vermogensbeheerders binnen de groep melden niets tot weinig over verantwoord beleggen. Het is onduidelijk of het hierboven genoemde beleid ook door een of meerdere van deze dochterbedrijven wordt toegepast.

Tabel 2 Alle beoordeelde beleidstukken en websites

Beleidsstukken	Websites
RBS - Position on Human Rights	RBS website - Serving society
RBS - Defence Sector Position Statement	RBS website - Human Rights
RBS - Forestry ESE Appetite Statement	RBS website - Energy financing
RBS - Oil and Gas ESE Appetite Statement	RBS website - Country by Country Tax Payments
RBS - Mining and Metals ESE Appetite Statement	RBS website - Tax contributions
RBS - Power Generation ESE Appetite Statement	RBS website - FAQ's Sustainability
RBS - Code of Conduct	RBS website - Our suppliers
RBS - Ethical Code for Suppliers	RBS website - Direct environment impacts
RBS - Environment Statement	RBS website - How to complain
RBS - Anti-Money Laundering Statement	
RBS - Anti Bribery and Corruption Statement	
RBS - Sustainability Report 2012	
RBS - Sustainability Report 2013	
RBS - GRI G4 table 2013	
RBS - Remuneration disclosures March 2013	
RBS - Annual Report and Accounts 2012	
RBS - Financing of Energy Sector in 2012	
RBS - Financing of Energy Sector in 2013	

2.4 Beoordeling

Vergeleken met de gemiddelde beleidsscores van de tien bankgroepen die door de Eerlijke Bankwijzer zijn beoordeeld, presteert RBS ronduit slecht. Tabel 3 presenteert de gemiddelde scores van de tien bankgroepen in de Eerlijke Bankwijzer en die van RBS, voor het bankbeleid per thema en per sector.

Tabel 3 Vergelijking beleidsscores RBS en EB-gemiddelde

Thema's	Gemiddelde EB	RBS	Sectoren	Gemiddelde EB	RBS
Klimaatverandering	4	2	Landbouw	6	1
Mensenrechten	8	4	Dammen	6	3
Arbeidsrechten	8	4	Visserij	5	1
Wapens	8	3	Bosbouw	6	2
Gezondheid	6	1	Mijnbouw	6	3
Natuur	6	1	Olie en gas	7	2
Dierenwelzijn	5	1	Maakindustrie	6	1
Belastingen en corruptie	5	4	Financiële sector	4	1
Transparantie en verantwoording	6	4	Woningbouw en vastgoed	3	1
Bonussen	4	1			
Vermogensbeheer				5	1

2.4.1 Algemeen

Het enige positieve punt dat uit de beoordeling naar voren komt, is dat RBS op haar website rapporteert over haar belastingbetalingen in alle landen waar het actief is. Ook geeft de bank een duidelijke verklaring dat het niet wil meewerken aan transacties of adviezen verleent die het veiligstellen van belastingvoordelen als belangrijkste doel hebben. Desondanks scoort RBS op belastingen en corruptie slechts een vier, terwijl het gemiddelde van de banken in de Eerlijke Bankwijzer een 5 is. Voor het overige is het slecht gesteld met het beleid. Op alle thema's en sectoren scoort RBS niet hoger dan een vier, een onvoldoende, en ook is dit altijd lager dan het gemiddelde in de Eerlijke Bankwijzer.

RBS heeft geen enkel element vallend onder gezondheid, natuur en dierenwelzijn in het beleid staan. RBS besteedt wel aandacht aan klimaatverandering maar niet zo gedetailleerd als gewenst. De informatie is vooral gericht op de eigen bedrijfsvoering en de energiesector maar niet op bedrijven in het algemeen. Mensenrechten, arbeidsrechten, belastingen & corruptie en transparantie & verantwoording scoren met een 4 het hoogst, maar dit is nog altijd maar 40% van het totaal te behalen punten.

Bij de sectoren zijn de hoogste scores nog lager (3 voor dammen en mijnbouw) dan bij de thema's, ondanks het sectorbeleid voor bosbouw, energieopwekking, olie & gas en mijnbouw. Over landbouw, visserij, maakindustrie, financiële sector en woningbouw & vastgoed is helemaal geen beleid te vinden. RBS heeft geen aandacht voor rapportage en ketenverantwoordelijkheid van de bedrijven waarin het investeert en loopt daarmee ook punten mis.

In de volgende paragrafen focussen we op een aantal voor de opdrachtgever relevante thema's. Gedetailleerde informatie voor elke thema en elke sector is te vinden in het beoordelingsschema.

2.4.2 Transparantie en verantwoording

RBS beschrijft het milieu en sociaal risicomanagement systeem en geeft inzicht in hoe de bank zorgt dat investeringen aan de voorwaarden gesteld in het thema- en sectorbeleid voldoen. De bank publiceert niet de namen van bedrijven en overheden waarin belegd wordt of kredieten aan verleend wordt, maar geeft wel informatie over de sectoren en regio's waarin het investeert.

RBS heeft een duurzaamheidsverslag en laat dit extern verifiëren. Het is ook gebaseerd op het Global Reporting Framework, hoewel informatie over bijvoorbeeld het aantal bedrijven waarmee interactie is geweest over sociale en milieu-onderwerpen (FS10) dan weer ontbreekt. Er is geen klachtenmechanisme dat open staat voor andere belanghebbenden dan klanten van RBS. RBS komt uiteindelijk op een score 4 uit, vergeleken met het gemiddelde van de in Eerlijke Bankwijzer onderzochte banken (een 6) toch nog twee punten lager.

2.5 Mens, dier en natuur

Voor mensenrechten en arbeidsrechten scoort RBS matig. De score op arbeidsrechten is voornamelijk gebaseerd op de onderschrijving van UN Global Compact, waarin principes over de fundamentele rechten op het werk (vrijheid van vereniging, geen dwangarbeid, kinderarbeid en discriminatie) zijn opgenomen. Bij arbeidsrechten missen elementen over leefbaar loon, maximering van werktijden en veiligheids- en gezondheidsbeleid.

RBS geeft in de [Statement on Human Rights](#) aan dat het de UN Guiding Principles zal implementeren en daartoe onder andere *due diligence* onderzoek toepast op haar klanten. Elementen die nog missen gaan over het respecteren van vrouwenrechten (6); kinderrechten (7); het voorkomen van conflicten over landrechten (8 en 9) en ketenverantwoordelijkheid (10 en 11). Interessant is dat RBS in het sectorbeleid meldt dat de bank consultatie met inheemse volkeren, - indien een bedrijf of project impact heeft op hun leven -, belangrijk vindt. Toch krijgt het hiervoor geen punten bij mensenrechten omdat het te beperkt is: alleen geldig voor de beoordeling van een aantal sectoren, niet van toepassing op alle landgebruikers en er is sprake van consultatie in plaats van vrije, tijdige en geïnformeerde instemming (*Free, prior and informed consent*).

2.5.1 Klimaatverandering

RBS meldt in het [Environment Statement](#) duidelijke doelstellingen voor energiereductie en broeikasgasemissies van de eigen bedrijfsvoering, maar niet van de bedrijven waarin het investeert. Op de website en het verslag over financiering van de energiesector staat dat RBS de transitie naar een CO₂-arme economie ondersteunt en klanten helpt om energie te besparen of eigen energie op te wekken met behulp van hernieuwbare energiebronnen. RBS schrijft niets over de ontwikkeling van energiezuinige producten, aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering en lobbypraktijken tegen aanscherping van klimaat(overheids)beleid. De eindscore voor klimaatverandering is daarom een 2.

2.5.2 Natuur

In de [Power Generation ESE Appetite Statement](#) noemt RBS de impact op beschermde gebieden en in het bijzonder gebieden die vallen onder UNESCO World Heritage Convention en de Ramsar Convention on Wetlands. Dit beleid is echter alleen van toepassing op bedrijven die in de sector elektriciteitsopwekking vallen. Daarom wordt het voor het thema Natuur niet als voldoende beschouwd. Voor het element 12 “Bedrijven maken een milieueffectrapportage over de totale gevolgen van het project op de biodiversiteit...”, werd RBS’ commitment aan de Equator Principles (van toepassing op projecten) als voldoende gezien. Al met al scoort RBS maar op één element voldoende en dus score 1. Over het thema natuur kon geen relevant beleid worden gevonden.

2.5.3 Dierenwelzijn

Over dierenwelzijn is behalve een uitspraak over dierproeven op de pagina [FAQ's Sustainability](#) niets in het beleid te vinden. Volgens het Duurzaamheidsverslag over 2012, is RBS begonnen met een ESE Risk Appetite Statement voor de sector Agriculture. Mogelijk wordt het onderwerp hierin geadresseerd en wordt duidelijk of RBS naast het welzijn van landbouwhuisdieren, ook aandacht heeft voor proefdieren, wilde dieren en dieren in circussen en dierentuinen.

Conclusies

De Nicolaas G. Pierson Foundation wil weten of de Nederlandse overheid bankiert bij een bank die haar maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus neemt. Een bank heeft zowel in de bedrijfsvoering als via haar investeringen in bedrijven en overheden een impact op de maatschappij en kan door middel van zijn financiële diensten bijdragen aan activiteiten die een sociaal rechtvaardige en duurzame wereld dichterbij brengen. De rijksoverheid zou bij de keuze voor een huisbankier criteria als duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen in ogenschouw moeten nemen.

De Nederlandse overheid heeft het girale en chartale betalingsverkeer van alle ministeries (behalve de Belastingdienst en de credit cards van het Rijk) uitbesteed aan RBS. Aangezien geld dat gemoeid is met het betalingsverkeer nooit voor lange tijd in het bezit is van RBS, heeft RBS niet de mogelijkheid dit geld te investeren in bedrijven die internationale standaarden voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid schenden. Maar als huisbankier van de rijksoverheid verdient RBS wel geld aan de transacties en aan eventuele leningen aan de Nederlandse overheid.

Voor het beoordelen van de duurzaamheid van RBS is de methode van de Eerlijke Bankwijzer gehanteerd, die zich voornamelijk richt op de kernactiviteit van een bank: het beschikbaar stellen van kapitaal. De vraag is of RBS tijdens haar investeringsbeslissingen ook rekening houdt met breed gedragen internationale standaarden en initiatieven op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen en dit heeft vastgelegd in beleidsstukken.

Het publiek beschikbare investeringsbeleid van RBS geeft weinig details en scoort daardoor laag, zeker in vergelijking met het gemiddelde van de banken in de Eerlijke Bankwijzer. Op thema's zoals mensenrechten, natuur en dierwelzijn, scoort het beleid niet hoger dan een vier, dus ruim onvoldoende. Voor de sectoren scoort het beleid zelfs niet hoger dan een drie. Er zijn enkele elementen in het sectorbeleid opgenomen die relevant zijn voor thema's, maar omdat deze elementen niet algemeen gelden - dus voor investeringen buiten de betreffende sectoren - worden deze elementen niet meegeteld in scores voor de thema's.

RBS heeft wel veel beleid online staan en legt uit hoe de uitgangspunten worden geïmplementeerd. Ook rapporteert het bedrijf middels een extern geverifieerd duurzaamheidsverslag. Hierin wordt wel vermeld in welke sectoren en regio's de bank investeert maar niet in welke bedrijven of overheden. Ook ontbreekt informatie over het aantal bedrijven waarmee interactie is geweest over sociale en milieu-onderwerpen en er is geen klachtenmechanisme dat open staat voor andere belanghebbenden dan klanten van RBS. De bank lijkt op het eerste gezicht dus veel informatie te publiceren maar dit is niet gedetailleerd genoeg.

Bijlage 1 Bronverwijzingen

- 1 RBS Group, Annual Report and Accounts 2012, *RBS Group*, April 2013.
- 2 RBS Group, Annual Report and Accounts 2012, *RBS Group*, April 2013, p. 500.
- 3 RBS, "Equity ownership statistics", *website RBS (www.investors.rbs.com/investor-story-kpis/equity-ownership-statistics.aspx)*, bezocht in April 2014.
- 4 RBS Group, Annual Report and Accounts 2012, *RBS Group*, April 2013, p. 40.
- 5 RBS Group, Annual Report and Accounts 2012, *RBS Group*, April 2013, p. 346.
- 6 RBS Group, Annual Report and Accounts 2012, *RBS Group*, April 2013, p. 355.
- 7 RBS Group, Annual Report and Accounts 2012, *RBS Group*, April 2013, p. 68, 73.
- 8 RBS Group, Annual Report and Accounts 2012, *RBS Group*, April 2013, p. 355.
- 9 Agentschap van de Generale Thesauri – Ministerie van Financiën, "Betalingsverkeer Rijk", *website Agentschap van de Generale Thesauri (www.dsta.nl/Onderwerpen/Betalingsverkeer_Rijk)*, bezocht in april 2014.
- 10 Agentschap van de Generale Thesauri, "Beantwoording Kamervragen over de nieuwe huisbankier van het Rijk", *Agentschap van de Generale Thesauri - Ministerie van Financiën*, 9 April 2009.
- 11 Agentschap van de Generale Thesauri, "Kamervragen RBS vaste bankier van de staat", *Agentschap van de Generale Thesauri – Ministerie van Financiën*, 31 maart 2009.
- 12 KPMG, "Onderzoek financieel beheer Agentschap van de Generale Thesaurie", *KPMG*, 19 december 2013.
- 13 Agentschap van de Generale Thesauri, "Schatkistbankieren", *website Agentschap van de Generale Thesauri (www.dsta.nl/Onderwerpen/Schatkistbankieren)*, bezocht in april 2014.
- 14 Rijksoverheid, "Nieuwe overeenkomst betalingsverkeer Rijk", *Rijksoverheid*, 23 februari 2009.
- 15 Agentschap van de Generale Thesauri, "Kamervragen RBS vaste bankier van de staat", *Agentschap van de Generale Thesauri – Ministerie van Financiën*, 31 maart 2009.
- 16 Rijksoverheid, "Nieuwe overeenkomst betalingsverkeer Rijk", *Rijksoverheid*, 23 februari 2009; Ministerie van Financiën, "Rijksjaarverslag 2011 - Nationale Schuld Jaarverslag IXA", *Ministerie van Financiën*, 16 mei 2012.
- 17 MVO Platform, "MVO Referentiekader", *MVO Platform*, januari 2012.
- 18 Herder, A. en M. Riemersma, "Eerlijke Bankwijzer 14e update. Een onderzoeksrapport voor: Amnesty International, Dierenbescherming, FNV, Milieudefensie, Oxfam Novib en PAX", *Profundo*, 22 april 2014.
- 19 Tweede Kamer, "Motie van het lid Voordewind. No. 170", *Tweede Kamer der Staten Generaal*, 17 december 2013.
- 20 RBS, "Our Policie", *Website RBS (www.rbs.com/sustainability)*, bezocht in april 2014.
- 21 RBS, "Our Policie", *Website RBS (www.rbs.com/sustainability)*, bezocht in april 2014.